

**UCHWAŁA NR LXV/545/22
RADY MIASTA KOŚCIERZYNA**

z dnia 28 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia "GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA
KOŚCIERZYNA NA ROK 2023"**

Na podstawie art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U.2021 poz. 1119 z późn. zm.), art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U.2020 poz. 2050 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249), w związku z art. 18 ust. 2, pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U.2022 poz. 559 z późn. zm.)

Rada Miasta Kościerzyna na wniosek Burmistrza Miasta Kościerzyna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KOŚCIERZYNA NA ROK 2023" wraz z załącznikiem "Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Kościerzyna na rok 2023".

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kościerzyna oraz Pełnomocnikowi Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

§ 3. Traci moc uchwała Nr LI/457/22 Rady Miasta Kościerzyna z dnia 30 marca 2022r. w sprawie przyjęcia "GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KOŚCIERZYNA NA ROK 2022".

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Kościerzyna

Helena Kaszubowska - Nitz

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA KOŚCIERZYNA NA ROK 2023.

I. WSTĘP

Rozwiązywanie problemów alkoholowych i innych uzależnień wpisuje się w zadania polityki społecznej, bezpieczeństwa publicznego jak i zdrowia publicznego. Jest to więc znaczny obszar dotykający każdego z nas.

Problemy związane z alkoholem dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują różne szkody (społeczne, zdrowotne, ekonomiczne), zarówno te wymierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością, jak i te niewymierne (cierpienie i ból). Szkody te dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny. Dlatego „polityka alkoholowa powinna obchodzić wszystkich”. Obecnie nie przypisuje się szkód wyrządzanych przez alkohol wyłącznie alkoholikom i osobom pijącym alkohol, lecz całej populacji, bowiem na szkody związane z alkoholem jest narażony każdy (choćby zakłócenie ciszy nocnej, miru domowego przez pijanych i awanturujących się sąsiadów czy też agresją na ulicy).

Wśród szkód związanych z alkoholem znajdują się zatem te jednostkowe, jak i te widziane z szerszej perspektywy. Tak więc działania podejmowane przez gminę na rzecz ograniczenia szkód powodowanych przez alkohol skierowane są do wszystkich mieszkańców – również tych niepijących. Odnoszą się do osób dorosłych, ale i do nastolatków, do kierowców i do kobiet w ciąży, do sprzedawców alkoholu i do nauczycieli itp.

Spożywanie alkoholu prowadzi do powstania kilkudziesięciu rodzajów chorób i urazów (między innymi wypadków i obrażeń, problemów psychicznych, chorób serca, wątroby, udarów). Jest również przyczyną przedwczesnej śmierci. To źródło szkód nie tylko dla osób spożywających go, ale dla tysięcy dzieci żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, tysięcy przedwcześnie urodzonych dzieci z niedowagą czy też z alkoholowym zespołem płodowym (FAS) jako efektem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. To z jego powodu giną tysiące ofiar wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców oraz setki ofiar morderstw powodowanych przez nietrzeźwych sprawców. Ceną jest rozpad rodziny, przemoc, zniszczenie emocjonalne uzależnionych i ich otoczenia, bezdomność, marginalizacja i wykluczenie społeczne. Osoby nietrzeźwe stanowią często źródło zagrożenia dla otoczenia.

Przybiera ono różne formy: od łagodniejszych (zaczepki) do przemocy fizycznej. Alkohol powoduje zanik samokrytycyzmu, osłabia wewnętrzną kontrolę, stymuluje do agresji i łamania ogólnie przyjętych norm. Z policyjnych statystyk wynika, że spośród ogólnej liczby osób podejrzanych o popełnienie przestępstw, w których badany jest stan trzeźwości sprawcy, ponad 60% było pod wpływem alkoholu.

Dotkliwą konsekwencją życia w bliskiej relacji z osobą uzależnioną może być współuzależnienie. Jest to szkodliwy sposób przystosowania się, utrudniający optymalne funkcjonowanie i znacząco ograniczający umiejętność realistycznej oceny sytuacji, a tym samym możliwości rozwiązania problemów zarówno osobistych, jak i całej rodziny. U osób współuzależnionych często występują choroby o podłożu psychosomatycznym, a także problemy emocjonalne, zaburzenia depresyjne i lękowe.

Jednym z zaburzeń ściśle skorelowanych z alkoholem jest przemoc w rodzinie. Z badań przeprowadzonych przez PARPA wynika, że nawet 89% sprawców przemocy było pod wpływem alkoholu. Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym. Dysfunkcja takiej rodziny zakłóca prawidłowy rozwój dziecka - poznawczy, emocjonalny i społeczny. Dzieci te doświadczają wielu traumatycznych sytuacji, w tym przemocy ze strony rodziców, które zagrażają ich bezpieczeństwu i zdrowiu. Doświadczanie przewlekłego stresu sprawia, że dzieci często chorują i są słabsze fizycznie. Czują się gorsze, bezwartościowe, nie potrafią nawiązać satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi, w takiej rodzinie brakuje dobrych wzorców, norm i systemu wartości. Część osób, które wychowały się w takich rodzinach wynosi z nich doświadczenia zakłócające w znacznym stopniu ich funkcjonowanie w dorosłym życiu. To syndrom DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików). Ich problemy i dolegliwości bywają tak duże, że często potrzebują one pomocy psychoterapeutów. O uzależnieniach trzeba też mówić w kontekście zachowań i wykonywania pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry, nadmierne korzystanie z Internetu itp.), nad którymi traci się kontrolę. Te formy zachowań określamy mianem „uzależnień behawioralnych”, które od pewnego czasu obserwujemy i zmagamy się z ich skutkami.

Wreszcie picie alkoholu przez osoby młode, niejednokrotnie niepełnoletnie, (niestety, młodzi w zdecydowanej większości sięgają po napoje alkoholowe zanim osiągną pełnoletność). Ta ostatnia wymieniona grupa, czyli osoby młode i niepełnoletnie są również najbardziej narażone na uzależnienia od narkotyków, których dostępność jest wysoka, a szkody wpływające z tego uzależnienia kolosalne.

II. ORGANIZACJA PROGRAMU I PODSTAWY PRAWNE

Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla miasta Kościerzyna na rok 2023 został napisany w oparciu o zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Program ten zakłada realizację celów określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021 – 2025 i uwzględnia konieczność zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2022 (w chwili sporządzania Programu Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom nie wydało rekomendacji na rok 2023).

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Kościerzynie, zwany dalej Programem, określa miejską strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia zaplanowanych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Kościerzynie, opiera się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie.

Niniejszy Program w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, w tym nowych substancji tzw. „dopalaczy” oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Obowiązek uchwalania niniejszego Programu wynika z art. 41 Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. t. j. z 2021r. poz. 1119 późn. zm.) oraz z art. 10 ust. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020r. poz. 2050 z późn. zm.)

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. t. j. z 2021r. poz. 1119 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. t. j. z 2020r. poz. 2050 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. t. j. z 2022r. poz. 1608),
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 1327 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 633 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 2241),
7. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 1634 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 1710 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 559 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. t. j. z 2021r. poz. 1285 z późn. zm.),
11. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. t. j. z 2021r. poz. 2268 z późn. zm.),
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. t. j. z 2021r. poz. 1249),
13. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. t. j. z 2022r. poz. 2123 z późn. zm.),

III. DIAGNOZA

Dane dotyczące diagnozy problemów uzależnień w Kościerzynie zostały opracowane na podstawie:

- Raportu z badania opinii publicznej dotyczące społecznych zjawisk oraz zachowań patologicznych wśród mieszkańców Kościerzyny (grudzień 2018).

Ponadto pozyskano również informacje od podmiotów współpracujących w realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Komendy Powiatowej Policji;
- Straży Miejskiej;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej MKRPA;
- Podmiotów leczniczych;
- Organizacji pozarządowych;
- Szkół.

U podstaw wszelkich uzależnień, bez względu na rodzaj uzależniającej substancji, leżą podobne przyczyny i mechanizmy. Podobne są również objawy i fazy przebiegu choroby. Nałóg niesie za sobą wyniszczenie fizyczne i psychiczne. Koszty następstw uzależnień obciążają jednostki, rodziny i społeczności. Dlatego też ustawodawca sformułował i nałożył obowiązki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na samorządy, w tym na samorządy gminne – bo przecież jakość życia w społeczności lokalnej wyznaczają nie tylko nowe drogi, oczyszczalnie ścieków, centra handlowe i szkoły, ale również środowiska rodzinne, lokalne i zawodowe, wolne od negatywnych konsekwencji picia alkoholu i używania narkotyków. Obowiązek ten sformułowany został w postaci Programu, w którym zapisano kierunki i metody działania, mające na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom.

Przeprowadzone jesienią 2022 roku badania na reprezentatywnej grupie mieszkańców Kościerzyny (430 respondentów).

Z przeprowadzonych badań opinii publicznej dotyczących społecznych zjawisk wśród młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Kościerzyny wynika, że wysoką częstotliwość spożywania alkoholu wykazuje 55% badanych, z czego 77% dorosłych, a 83 dzieci i młodzież gdzie 29% uczniowie szkół podstawowych i 54% to uczniowie szkół średnich. Ten wskaźnik jest bardzo niepokojący.

Wzrosło w porównaniu do roku ostatniego badania (2019), wśród mieszkańców Kościerzyny, spożycie wódki z 27% w 2019r. do 35% w 2022r. oraz drogich alkoholi gatunkowych z 10% w 2019r. do 21% w 2022r.

Badania wskazują, iż zarówno dorośli jak i młodzież najczęściej spożywają piwa co nie zmieniło się na przestrzeni 8 lat. Zaraz po nim wysokie spożycie wskazuje się na tzw. drinki.

W grupie dorosłych respondentów więcej osób mówi o picciu wódki niż drinków, odwrotnie jest w grupie młodzieży.

Niepokojące są dane dotyczące głównych problemów społeczno-ekonomicznych, wśród których respondenci wskazują jako problemy m.in. duży ruch samochodowy, brawurę kierowców, zagrożenia internetowe względem młodzieży (cyberprzemoc, uzależnienia). Ponad połowa badanych (56%) zwraca uwagę na problemy – więcej niż w poprzednich badaniach (w 2014r. 42%, w 2019r. 48%)

W badaniach z końca 2022r. zauważamy też, że respondenci sporo czasu spędzają przed urządzeniami dostarczającymi Internet i rozrywkę, np. w postaci gier (telefony, komputery, tablety itp.). Ponad połowa respondentów spędza w sieci od 3-5 godzin dziennie; 6 do 8 godzin zadeklarowało 16% respondentów, jednocześnie zapytani o to czy czują się uzależnieni od Internetu w większości, bo 67% odpowiada, że nie. Może to wskazywać na to, iż respondenci nie mają wiedzy, że uzależnić można się również od czynności czy zachowań, patrz np. korzystanie z Internetu, telefonu, gier. Również pytanie dotyczące fonoholizmu wskazało, że populacja badanych nie wie czym jest to zjawisko. 74% powiedziało, że nie wie, przy jednoczesnym deklarowaniu, że nie potrafiliby spędzić dnia bez telefonu – 89% oraz deklaracji, że nie są od niego uzależnieni – 62% badanych.

Rozpatrując pytanie: w jakim celu korzystasz z komputera? - zadane wyłącznie młodzieży, dowiadujemy się, że 85% korzysta z niego by zawierać znajomości, 89% by korzystać z portali społecznościowych, 57% by grać w gry.

W badaniach ESPAD z 2019r. widać, że młodsza młodzież (15-16lat) korzysta z mediów społecznościowych 2-3 godz. dziennie (30,1%) w starszej grupie wiekowej jest to (33,7%). Jeśli młodzież Kościerzyny odpowiada, że głównym celem korzystania z Internetu są portale społecznościowe (89%) i zajmuje jej to większość czasu użytkowania Internetu to jest to sygnał ostrzegawczy wymagający analizy i monitorowania ze strony rodziców.

W tych samych badaniach ESPAD z 2019r. widzimy, że młodsza młodzież zapytana o symptomy nadmiernego korzystania z gier wideo na urządzeniach elektronicznych, takich jak komputer, smartfon, konsola 21% odpowiada, że ich rodzice uważają, że poświęcają na tą aktywność za dużo czasu, 17,1% badanych twierdzi, że spędza za dużo czasu na graniu w gry, a 9,0% badanych ma zły humor, jeśli nie ma dostępu do tych gier.

W starszej grupie analogiczne odsetki są niższe, 14% uczniów uważa, że spędza dużo czasu na graniu, takiego zdania jest 16,5% ich rodziców, a 6% ma zły humor, gdy nie może grać. Istotną rolę odgrywa tu przedział wiekowy badanych. Młodszy w większym stopniu odczuwają brak możliwości grania, co może świadczyć o tym, iż młodsze pokolenie ma większe prawdopodobieństwo uzależnienia się od tej czynności.

W Polsce $\frac{3}{4}$ Polaków powyżej 15 roku życia deklaruje korzystanie z Internetu. Przeważająca większość to przeciętni użytkownicy, niemający w codziennym życiu problemów w związku z korzystaniem z niego. Z badań krajowych wynika, że zagrożonych uzależnieniem od Internetu jest 1,4% ogółu badanych, co stanowi 1,9% korzystających z Internetu. Przekładając to na Kościerzynę można przyjąć, że z 430 badanych 6 osób może być zagrożonych uzależnieniem od Internetu, co na całą populację miasta wynosi ok 330osób, przy założeniu że wszyscy korzystaliby z Internetu. Zagrożeni uzależnieniem lub już uzależnieni rekrutują się głównie spośród osób poniżej 25 roku życia, przy czym najbardziej zagrożeni są niepełnoletni.

Problemowe użytkowanie Internetu PUI. Co trzeci nastolatek w Polsce (33,6%) ma objawy problemowego użytkowania Internetu, a trzech na stu – osiąga bardzo wysokie wskaźniki problemów (3,2%). Wyniki w poszczególnych podskalach wskazują, że najsilniejszymi komponentami PUI są tolerancja (eskalacja częstości i/lub wielkości bodźca) oraz objawy somatyczne spowodowane użytkowaniem smartfona (ból w nadgarstku lub karku, zawroty głowy, pogorszenie wzroku, zmęczenie niewyspanie). 64,1% nastolatków przyznaje, że powinna mniej korzystać z telefonu. Prawie co trzeci nastolatek (29,8%) odczuwa potrzebę korzystania stale ze smartfona, a 50,2% podaje, że korzysta z telefonu dłużej niż zamierzała.

Badania w Kościerzynie pokazały również, że uczniowie więcej zażywają mniej niż w 2019 r. narkotyków. Jednak to spożycie wpisuje się w średnią krajową – wg różnych badań pomiędzy 7 a 14% powyżej 14 roku życia przynajmniej raz w życiu zażywała narkotyk.

Młodzież zażywa marihuanę/haszysz, pigułki speedujące, amfetaminę i tabletki ekstazy.

Do przyjmowania dopalaczy przyznało się 5,5% badanej młodzieży, tj więcej niż w poprzednim okresie (2019r. 2%). Jako główny powód sięgania po narkotyki i dopalacze respondenci wskazują brak poczucia bezpieczeństwa i osamotnienie 28% oraz chęć dobrej zabawy 26%, zaś 24% problemy i ucieczka od problemów. Przyczyny zażywania narkotyków wpisują się w ogólnokrajowe: chęć naśladowania towarzystwa, chęć poznania nowych bodźców, próba ucieczki od problemów, problemy emocjonalne, niska samoocena, nuda - brak pomysłu na spędzanie czasu wolnego.

Poniższa tabela obrazuje ile osób w Kościerzynie może dotyczyć problem choroby alkoholowej i jaki ma ona wpływ na środowisko, w którym ona występuje. Dane wyliczono na podstawie ogólnie przyjętych i stosowanych przeliczników.

LP.	LICZBA MIESZKAŃCÓW W 2019r.		POLSKA	KOŚCIERZYNA
			38 014 000 osób	23 833 osób w tym 19 086 os. Dorosłych
1.	Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% dorosłej populacji	ok. 623 429 osób	ok. 382 osób
2.	Dorośli żyjący w otoczeniu osoby uzależnionej (rodzice współmałżonek)	ok. 4% dorosłej populacji	ok. 1 246 859 osób	ok. 763 osób
3.	Osoby pijące szkodliwie, nie uzależnione od alkoholu	ok. 5-7% dorosłej populacji	ok. 1 558 574 osób – ok. 2 185 805 osób	ok. 954 osób- ok. 1336 osób
4.	Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym	ok. 4% populacji od 0-18lat	ok. 273 700 osób	ok. 180 osób
5.	Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych(<i>poz.2</i>) oraz 2/3 dzieci z tych rodzin (<i>poz.4</i>)	ok. 831 239 osób ok. 182 466 osób	ok. 508 osoby oraz 120 dzieci z tych rodzin
6.	Ofiary przemocy domowej w rodzinach zgłaszających problemem alkoholowy wg danych MOPS	2/3 osób w rodzinach	-----	ok. 40 osób

Przedstawione dane wskazują, iż istnieje ciągła konieczność podejmowania i prowadzenia działań mających na celu zapobieganie, czy też łagodzenie rozmiarów wyżej opisanych, społecznie niepożądanych, szkodliwych zjawisk zarówno wśród młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców naszego miasta.

I. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Głównym celem Programu jest rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, jak również ograniczanie negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel główny Programu realizowany będzie na następujących **poziomach wsparcia**:

- **systemowym** - profilaktyka, terapia, interwencja, rehabilitacja, aktywizujące usługi społeczne, działania edukacyjne, opiekuńcze, animacyjne i wspierające – osób z problemami alkoholowymi, ich rodzin oraz środowisk lokalnych,
- **indywidualnym** - profilaktyka wskazująca, terapia, interwencja, rehabilitacja, aktywizujące usługi społeczne,
- **grupowym** - edukacja i profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, badania, szkolenia, działania nakierowane na ograniczenie dostępności fizycznej napojów alkoholowych oraz ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem.

Grupy docelowe poszczególnych rodzajów działań to:

- rodzina i środowisko lokalne w przypadku wsparcia systemowego,
- osoby uzależnione lub spożywające alkohol ryzykownie/szkodliwie jako jednostkę,
- ogół społeczeństwa, „grupy ryzyka”.

W celu wdrożenia przedsięwzięć związanych z zapobieganiem istnieniu i powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i uzależnienia od narkotyków, sprzyjaniu integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochronie ofiar tej przemocy, przyjmuje się do realizacji następujące zadania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, a także osób zagrożonych uzależnieniem, w szczególności poprzez:

- a) finansowanie dodatkowych programów psychoterapeutycznych i terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i osób uzależnionych od narkotyków, jak również osób współuzależnionych i Dorosłych Dzieci Alkoholików;
- b) prowadzenia wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u pacjentów;
- c) zakup materiałów edukacyjnych.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, przede wszystkim poprzez:

- a) realizację zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Kościerzyna – będącego załącznikiem do niniejszego Programu;
- b) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu (motywowanie do podjęcia terapii odwykowej);
- c) pomoc psychoterapeutyczną członkom rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym (w tym grupy samopomocowe); fachowe wsparcie dla osób pracujących w tym obszarze;
- d) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholizmu i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- e) pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, (działania te wpisują się w profilaktykę selektywną ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka z uwagi na swoją sytuację społeczną, rodzinną lub też środowiskową);
  - organizowanie obozów i kolonii (półkolonii) z programem terapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym,
  - działalność świetlic opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych, oraz świetlic szkolnych z programem profilaktycznym (wraz z dożywianiem uczestników), a także warsztaty rozwijające zainteresowania,
  - stworzenie możliwości poszukiwania nowych znajomych w oparciu o wspólne zainteresowania/hobby,
- f) dostarczenie wiedzy na temat FAS psychologom, pedagogom oraz wszystkim innym specjalistom, którzy zajmują się pomocą dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- g) propagowanie postaw prorodzinnych i tworzenie warunków dla realizacji tych postaw (w tym działania na rzecz więzi międzypokoleniowych),
- h) zwiększanie dostępności pomocy dla dzieci z FASD oraz ich opiekunów.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży (w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych), a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych w szczególności poprzez:

a) odbywanie stosownych szkoleń przez nauczycieli, wychowawców, pedagogów, innych specjalistów oraz rodziców, mających na celu rozpoznanie zagrożeń i wczesną interwencję, jak też wspieranie kompetencji rodziców poprzez:

- dostarczanie wiedzy na temat alkoholu, narkotyków, dopalaczy i uzależnień behawioralnych,
- pogłębienie świadomości rodziców w zakresie roli rodziny i kontaktów z dzieckiem,
- propagowanie wśród nauczycieli i rodziców informacji o serwisie pomocowym,
- kształtowanie umiejętności wczesnego rozpoznawania zagrożeń,
- podnoszenie umiejętności nawiązywania kontaktu pomocowego,

b) organizowanie i prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców, jak również przedsięwzięć opracowanych i realizowanych przez młodzież skierowanych do grup rówieśniczych. Działania te wpisują się w profilaktykę uniwersalną ukierunkowaną na całe populacje i powinny uczyć młodych ludzi jak przeciwstawiać się presji wywieranej przez otoczenie, jak przeciwdziałać namowom do palenia tytoniu, picia alkoholu i używania narkotyków. Winny też rozwijać poczucie własnej wartości oraz poczucie bycia potrzebnym. Celem działań jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój.

c) propagowanie i prowadzenie zajęć angażujących dzieci i młodzież w alternatywne wobec uzależnień formy spędzania wolnego czasu, z ukierunkowaniem ich aktywności na wolność wobec środków uzależniających. Działania te mają pozwolić na zbudowanie pewności siebie i wyrabianie w dzieciach i młodzieży umiejętności rozwiązywania problemów i właściwej komunikacji, a także rozwój osobisty. Zapewnienie warunków, w tym miejsc rekreacji, do spędzania wolnego czasu w sposób społecznie pożądany;

d) diagnozowanie i badanie problemu wśród dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców;

e) uświadamianie szkodliwości używania alkoholu i narkotyków – współpraca z mediami;

f) prowadzenie kampanii edukacyjnych i prewencyjnych, skierowanych do dorosłych i do młodzieży, głównie w wieku, w którym rozpoczyna się kontakt z alkoholem i narkotykami;

g) działania podnoszące świadomość na temat uzależnień behawioralnych,

h) prezentowanie sztuk teatralnych i innych przedsięwzięć artystycznych propagujących postawy trzeźwościowe, organizowanie, uczestniczenie w imprezach kulturalnych, sportowych i integracyjnych oraz innych działaniach promujących społecznie pożądane spędzanie wolnego czasu jak i wolność od uzależnień;

i) promowanie sportowo - turystycznych form działalności profilaktycznej (obozы sportowo-integracyjne), pozalekcyjne i klubowe zajęcia sportowe;

j) edukacja, szkolenia oraz działania kontrolne i interwencyjne mające na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia; monitorowanie pubów, dyskotek i innych miejsc wskazywanych przez młodzież jako niebezpieczne;

k) prowadzenie systemu informacji o działaniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych promocja, zdrowego stylu życia;

l) podejmowanie działań związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców,

ł) realizacja programów rekomendowanych,

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii, między innymi poprzez:

a) umożliwianie dostępu do szkoleń i podwyższenia kwalifikacji przedstawicielom różnych zawodów stykających się w swej pracy z osobami z problemem alkoholowym, uzależnieniami od narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi i członkami ich rodzin;

b) dofinansowanie obozów terapeutycznych dla organizacji zajmujących się członkami rodzin z problemem alkoholowym i uzależnieniem od narkotyków;

c) wspieranie inicjatyw służących poszerzaniu wiedzy o zagrożeniach nałogami oraz innych działań propagujących zajęcia i postawy pro trzeźwościowe, jak również działań mających na celu ograniczanie zjawisk patologicznych;

d) współpraca ze środowiskami kościelnymi, policją, strażą miejską oraz innymi organizacjami, stowarzyszeniami, a także instytucjami na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, redukcji szkód, jak również pomocy w dożywianiu, ograniczaniu zagrożeń dla życia (ogrzanie) i profilaktycznym oddziaływaniu na osoby dotknięte chorobą alkoholową, promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia;

e) pomoc stowarzyszeniom i klubom abstynenckim.

5. Wspieranie przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. CIS, Kluby Pracy, Klubu Integracji Społecznej, Prace Społecznie Użyteczne.

Jednym z zadań własnych samorządów gminnych realizowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (określonych w art. 4 § 1 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) jest wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej. Zgodnie z art. 3 ust. 2 Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2241 z późn. zm.) centrum integracji społecznej (CIS) może być tworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego w formie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego oraz przez organizację pozarządową lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ww. ustawy działalność CIS finansowana jest m.in. z dotacji pochodzącej z dochodów własnych gminy, przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przy czym możliwość ta nie dotyczy CIS, działającego w formie jednostki budżetowej.

Gmina Miejska Kościerzyna od roku 2019 posiada Centrum Integracji Społecznej – własną jednostkę budżetową, zatem istnieje możliwość finansowania jego działań, które wpisują się w zapisy niniejszego programu. Istotne jest, że finansowaniu podlegać będą działania skierowane do osób uzależnionych, współuzależnionych, po ukończonej terapii odwykowej, osoby nadużywające alkoholu w sposób widocznie problemowy. Brak diagnozy nie powinien eliminować ich z udziału w działaniach i zajęciach finansowanych ze środków niniejszego programu.

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. t. j. 2022r., poz. 2241) w zajęciach reintegracyjnych oferowanych przez CIS mogą uczestniczyć:

- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uzależnieni od alkoholu;
- uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających;
- chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;
- długotrwale bezrobotni w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

- zwalniani z zakładów karnych, mający trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Finansowanie funkcjonowania CIS ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych może być proporcjonalne do liczby osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w oferowanych przez nie zajęciach reintegracyjnych. Realizacja tego zadania może się odbywać również poprzez wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej czy klubów pracy. Instrument aktywizacji społeczno-zawodowej, którym są prace społecznie użyteczne stanowi istotny element aktywnych form pomocy na rzecz osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, które nie uzyskują zasiłku dla bezrobotnych oraz korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne stanowią pierwszy etap w reintegracji społeczno-zawodowej beneficjentów pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku w szczególności - osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, jednocześnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Do wykonywania prac społecznie użytecznych osoby są kierowane przez Powiatowy Urząd Pracy według listy sporządzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Osoba wykonująca prace społecznie użyteczne jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym (z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej).

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów zawartych w art. 13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 15 tejże ustawy, jak również występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Należyte reagowanie na stwierdzone przypadki złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym, a także naruszenie przepisów dot. reklamy napojów alkoholowych.

V. ZADANIA ORAZ ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii podejmują działania dotyczące inicjowania i realizacji zadań ujętych w niniejszym „Programie”.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – zadania:

1. Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu.
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
  - motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
  - udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
  - kierowanie osób zgłoszonych do Komisji na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby),
  - kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
  - udział w postępowaniu sądowym.
5. Wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miejskiej Kościerzyna lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, zgodnie z art. 18 ust. 8 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
6. Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami Ustawy.
7. Udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – zadania:

1. przygotowanie projektu i realizacji „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii”, przyjmowanego corocznie przez Radę Miasta;
2. przedstawienie informacji o sposobie wykonania tego programu Radzie Miasta po zakończeniu każdego roku kalendarzowego;
3. współpraca z dyrektorami jednostek oświatowych w zakresie prowadzenia dla dzieci i młodzieży profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii;
4. sprawowanie kontroli merytorycznej wykonywanych zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
5. współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii,
6. inicjowanie i wspieranie lokalnych inicjatyw z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
7. prowadzenie i koordynacja realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
8. nadzór nad realizacją zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i wydatkowaniem środków publicznych w ramach wyżej wymienionego Programu,
9. współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w ramach realizacji zadań wynikających z Programu.
10. prowadzenie prelekcji, spotkań pogadanek itp. informacyjno-edukacyjnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Ustala się następujące zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. za udział w posiedzeniu członek Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 9% minimalnego wynagrodzenia;
2. za udział w posiedzeniu przewodniczący Komisji otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 14% minimalnego wynagrodzenia;
3. za przeprowadzenie kontroli min. 8 punktów sprzedaży lub podawania napojów alkoholowych, 9% minimalnego wynagrodzenia;
4. za uczestnictwo w charakterze strony w postępowaniu sądowym związanym z orzeczeniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, członek Komisji otrzymuje za jedną sprawę wynagrodzenie w wysokości 45,- zł (słownie: czterdzieści pięć złotych),
5. dla sekretarza komisji ustala się wynagrodzenie miesięczne w wysokości 35% minimalnego wynagrodzenia określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej.
6. dla pełnomocnika burmistrza ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w ramach umowy zlecenia 35% minimalnego wynagrodzenia określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej.

Ilekcóż w niniejszym Programie jest mowa o minimalnym wynagrodzeniu należy przez to rozumieć minimalne wynagrodzenie za pracę, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13.09.2022r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023r. (Dz. U. z 2022r. poz. 1952).

Obowiązkiem członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Pełnomocnika jest podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach. W związku z powyższym członkom MKRPA oraz pełnomocnikowi burmistrza ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii przysługuje prawo nieodpłatnego, finansowanego ze środków „Programu” udziału w formach podnoszenia kwalifikacji.

W takich przypadkach członkom MKRPA oraz pełnomocnikowi przysługuje zwrot kosztów dojazdu na zasadach analogicznych do zasad wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 poz. 167).

VI. FINANSOWANE PROGRAMU.

Środki na finansowanie Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych wnoszonych w ciągu roku do kasy Urzędu Miasta.

CEL GŁÓWNY 1: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób współuzależnionych i DDA

	ZADANIA	KLIENT ODBIORCA	WSKAŹNIKI PRODUKTU	MIERNIKI	BUDŻET PLN W ROKU 2022 A-85154 N- 85153	CZAS REALIZACJI	KOORDYNATOR ZADANIA	REALIZATOR ZADANIA	NR ZADANIA Z NPZ LUB INNY DOKUMENT
1.1	prorowadzenie poradni uzależnień, zapewniającej systemową opiekę terapeutyczną oraz specjalistyczne świadczenia uzupełniające, w obszarze leczenia uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia. Usługi terapeutyczne w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia swoistych/ specyficznych grup odbiorców.	mieszkanki i mieszkańcy z Kościerzyny z kręgu problemów uzależnień, uzależnieni, współuzależnieni, DDA itp.	liczba spotkań/grup	7 grup	52 640 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	NZOZ "PRZYCHODNIA"	VI.2.1.7 redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna os. uzależnionych oraz ich bliskich
			liczba odbiorców	240 os.					

CEL GŁÓWNY 2: Udzielanie rodzinom z problemem alkoholowym i narkotykowym pomocy, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

	ZADANIA	KLIENT ODBIORCA	WSKAŹNIKI PRODUKTU	MIERNIKI	BUDŻET PLN W ROKU 2022 A-85154 N- 85153	CZAS REALIZACJI	KOORDYNATOR ZADANIA	REALIZATOR ZADANIA	NR ZADANIA Z NPZ LUB INNY DOKUMENT
2.1	Popołudniowe zajęcia socjoterapeutyczne połączone z zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi dla dzieci z trudnościami	dzieci i młodzież	liczba odbiorców	15 os.	15 770 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO - PRZEDSZKOLNY NR 1	VI. 2.5 poszerzenie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
2.2	Zajęcia pozalekcyjne w świetlicy popołudniowej I- XII	dzieci i młodzież	liczba odbiorców	15 os.	48 150 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO PRZEDSZKOLNY NR 2	VI. 2.5 poszerzenie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
2.3	Zapewnienie wsparcia psychologicznego , szczególnie dla osób doświadczających przemocy pochodzących z rodzin dotkniętych problemem nadużywania alkoholu. Zakup usługi.	mieszkańcy miasta z środowisk dotkniętych przemocą oraz uzależnieniem	liczba godzin	250	43 200 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MOPS	VI.2.1.6 Zwiększenie dostępności i podniesienie specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie
			liczba odbiorców	75					
2.4	Zapewnienie wsparcia prawnego szczególnie dla osób doświadczających przemocy pochodzących z rodzin dotkniętych problemem nadużywania alkoholu. Zakup usługi.	mieszkańcy miasta z środowisk dotkniętych przemocą oraz uzależnieniem	liczba godzin	220	28 800 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MOPS	VI.2.1.6 Zwiększenie dostępności i podniesienie specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie
			liczba odbiorców	100					
2.5	Działalność świetlicy profilaktycznej - placówki wsparcia dziennego działającej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. W tym alokacja na zatrudnienie 3 etaty wraz z pochodnymi - kierownik świetlicy, wychowawca, konserwator.	Dzieci i młodzież ze środowisk, w których występuje problem alkoholowy. Głównie klienci MOPS	liczba godzin	2000	286 630 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MOPS	VI. 2.5 poszerzenie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
			liczba odbiorców	30					

CEL GŁÓWNY 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej. Zapewnienie warunków dla prawidłowego rozwoju i socjalizacji dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych alkoholem i narkomanią, przemocą.									
	ZADANIA	KLIENT ODBIORCA	WSKAŹNIKI PRODUKTU	MIERNIKI	BUDŻET PLN W ROKU 2022 A-85154 N- 85153	CZAS REALIZACJI	KOORDYNATOR ZADANIA	REALIZATOR ZADANIA	NR ZADANIA Z NPZ LUB INNY DOKUMENT
3.1	Zapewnienie działalności punktu konsultacyjno informacyjnego ds. narkomani - poradnictwo, edukacja, informacja, profilaktyka. W tym alokacja na zatrudnienie 1 etat.	mieszkańcy miasta Kościerzyna	liczba spotkań/grup	6 grup	99 500 N	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	VI.2.5 (uzależnienia od narkotyków) zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP
			liczba odbiorców	800					
3.2	Kolejowy dzień dziecka alternatywnym sposobem spędzania czasu wolnego. Kampania cykliczna.	mieszkańcy miasta Kościerzyna, turyści, dzieci, młodzież	liczba spotkań	1	2 000	VI 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MUZEUM ZIEMI KOŚCIERSKIEJ	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
			liczba odbiorców	400					
3.3	Inicjatywy sportowe -przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez aktywność fizyczną - edycja V.	dzieci, młodzież i dorośli mieszkańcy miasta	liczba form zajęć	6	30 000	I-XII 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	KOSIR	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
			liczba odbiorców	400					
3.4	Szkolne działania profilaktyczne: spotkania ze specjalistami, zajęcia edukacyjno-profilaktyczne, tematyczne lekcje wychowawcze, konkursy,turnieje, quizy profilaktyczne.	dzieci, młodzież	liczba spotkań/grup	10	1 350 A	III-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO PRZEDSZKOLNY NR 3	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
			liczba odbiorców	200					
3.5	Realizacja oraz koordynacja przez pełnomocnika burmistrza miasta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych realizacji zadań GPPRPAiPN powierzonych jednostkom na terenie miasta - zadania	mieszkańki i mieszkańcy z Kościerzyny z kręgu problemów uzależnień, uzależnieni, współuzależnieni, DDA, podmioty związane z działalnością profilaktyczną, terapeutyczną i leczniczą.	liczba inicjatyw	6	4 574 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MOPS	ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

3.6	Organizacja czasu wolnego w Świetlicy Profilaktycznej. Zapobieganie zachowaniom ryzykownym i niwelowanie zaburzeń w sferze emocjonalnej i społecznej dzieci i młodzieży.	dzieci, młodzież	liczba odbiorców	30	27 600 A	IV-XII 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KOŚCIERZYŃNIE	VI.2.5 Profilaktyka uzależnień: Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo - wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin.
3.7	Cykl profilaktycznych działań na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychoaktywnych i NSP, a także pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może doprowadzić do uzależnienia.	dzieci, młodzież	liczba warsztatów	5	3500 A	I-VI 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO PRZEDSZKOLNY NR 2	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
			liczba odbiorców	119					
3.8	Działalność profilaktyczno-edukacyjna na rzecz dzieci i młodzieży RYMcerze" Nie znamaj swojego życia" profilaktyczny projekt dla młodzieży.	dzieci, młodzież	liczba odbiorców	250	2 000 A	III-XII 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO PRZEDSZKOLNY NR 3	VI.2.4 poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności w szczególności zalecanych w ramach Systemu Rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
3.9	Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne stanowiące czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych w kontekście alkoholu i innych używek	dzieci, młodzież	liczba godzin	30	1500 A	III-XII 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO PRZEDSZKOLNY NR 3	VI.2.4 poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności w szczególności zalecanych w ramach Systemu Rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
			liczba odbiorców	10					
3.10	Przeprowadzenie z uczniami dwóch kals piątých bloku tematycznego programu rekomendowanego "Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej" 30 godz.	dzieci i młodzież	liczba godzin	30	2250 A	I-XII 2023	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO - PRZEDSZKOLNY NR 1	VI.2.4 poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności w szczególności zalecanych w ramach Systemu Rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
			liczba odbiorców	25					

3.11	Profilaktyka w szkole - działania profilaktyczne w szkole	dzieci i młodzież	liczba odbiorców	130	2000 A	I-XII 2023	PELNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO - PRZEDSZKOLNY NR 1	VI.2.4 poszerzenie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności w szczególności zalecanych w ramach Systemu Rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
			liczba godzin	7					
3.12	Warsztaty dla rodziców dzieci kl. 0-3 w ramach profilaktyki zaburzeń zachowania prowadzących w przyszłości do ryzyka inicjacji alkoholowej oraz innych środków uzależniających	dzieci i młodzież	liczba odbiorców	120	1080 A	III-V 2023	PELNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	ZESPÓŁ SZKOLNO - PRZEDSZKOLNY NR 1	VI.2.4 poszerzenie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności w szczególności zalecanych w ramach Systemu Rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
			liczba godzin	6					
3.13	Działalność profilaktyczna i edukacyjna na rzecz dzieci i młodzieży. W tym szkolenie nauczycieli z programu rekomendowanego Przyjaciele Zippięgo	dzieci, młodzież	liczba odbiorców	813	14 070 A	I-XII 2023	PELNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 6	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
3.14	Aktywny senior w zdrowym ciele zdrowy duch. Kontynuacja zadania	seniorzy z miasta	liczba odbiorców	100	7800	IV-V 2023	PELNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	BIBLIOTEKA MIEJSKA	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
3.15	Apteczka - KIERUNEK OPTYMIZM	dzieci, młodzież	liczba spotkań/godzin	30	2041 A	II-XI 2023	PELNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4	VI.2.4 poszerzenie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności w szczególności zalecanych w ramach Systemu Rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
			liczba odbiorców	69					

CEL GŁÓWNY 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych									
	ZADANIA	KLIENT ODBIORCA	WSKAŹNIKI PRODUKTU	MIERNIKI	BUDŻET PLN W ROKU 2022 A-85154 N- 85153	CZAS REALIZACJI	KOORDYNATOR ZADANIA	REALIZATOR ZADANIA	NR ZADANIA Z NPZ LUB INNY DOKUMENT
4.1	Konkurs Burmistrza Miasta Kościerzyna dla organizacji pozarządowych zajmujących się zagadnieniami dotyczącymi zdrowia w tym profilaktyki uzależnień.	mieszkańcy Kościerzyny, dzieci, młodzież, seniorzy, osoby uzależnione od alkoholu, itp..	KONKURS	1	330 000 A	I-XII	URZĄD MIASTA	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	VI.2.1.1 Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
4.2	Profilaktyka poprzez zwiększenie liczby badań narkotestami przez Policję w Kościerzynie	mieszkańcy Kościerzyny, kierujący pojazdami mechanicznymi	liczba zakuoionych narkotestów	100	12 980,00 N	II	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	URZĄD MIASTA	VI.5.1 Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odużających,substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP

ZADANIA USTAWOWE

	ZADANIA	KLIENT ODBIORCA	WSKAŹNIKI PRODUKTU	MIERNIKI	BUDŻET PLN W ROKU 2022	CZAS REALIZACJI	KOORDYNATOR ZADANIA REALIZATOR ZADANIA	REALIZATOR ZADANIA	NR ZADANIA Z NPZ
1	Tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982r. O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym zapewnienie obsługi administracyjnej, pokrywanie kosztów sądowych, wydawanie opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu, szkoleń członków GKRPA, wynagrodzenia członków komisji.	podmioty gospodarcze, osoby uzależnione od alkoholu oraz członkowie ich rodzin	liczba klientów GKRPA liczba opinii biegłych sądowych liczba składanych wniosków o leczenie odwykowe liczba szkoleń członków MKRPA	30 20 15 0	112 735,00 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	UM, MOPS	ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
2	Realizacja oraz koordynacja przez pełnomocnika burmistrza miasta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych realizacji zadań GPPRPAiPN powierzonych jednostkom na terenie miasta	mieszkańki i mieszkańcy z Kościerzyny z kręgu problemów uzależnień, uzależnieni, współuzależnieni, DDA, podmioty związane z działalnością profilaktyczną, terapeutyczną i leczniczą.	zadanie realizowane w oparciu o umowę cywilnoprawną		17 830 A	I-XII	PEŁNOMOCNIK BURMISTRZA DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	BURMISTRZ MIASTA KOŚCIERZYNA	ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Załącznik do Gminnego Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
dla miasta Kościerzyna na rok 2023

GMINNY PROGRAM
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla miasta Kościerzyna na rok 2023

Wstęp

Literatura socjologiczna wprowadza wiele definicji rodziny. Wszystkie one faktycznie sprowadzają się do określenia rodziny, jako małej grupy społecznej, grupy niezastąpionej, stanowiącej załączek szerszej społeczności. Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Rodzina jest niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dające o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Przemoc w rodzinie, w świetle Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. Do form przemocy w rodzinie zalicza się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną.

- **Przemoc fizyczna** to np.: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, powodowanie oparzeń, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna** to np.: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.
- **Przemoc seksualna** to np.: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi i sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp. W przypadku dzieci częściej używa się określenia „dziecko wykorzystywane seksualnie”. **Dziecko wykorzystywane seksualnie** to każda jednostka ludzka w wieku bezwzględnej ochrony (wiek ten określa prawo), którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej. W Polsce określono ten wiek na 15 lat. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystaniem seksualnym, nawet, jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny
- **Przemoc ekonomiczna i zaniedbanie** to np.: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną) itp.

Te akty przemocy mogą się wzajemnie uzupełniać i przenikać. Osoby stosujące przemoc są bezwzględni wobec osób dotkniętych przemocą, stosują groźby i demonstrację siły. Osoby doświadczające przemocy są na ogół bierne, bezsilne, często z poczuciem winy i przypisywaniem sobie odpowiedzialności za agresję sprawców.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje fakt, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiego człowieka,
- siły są nierównomierne – w relacjach, osoba stosująca przemoc jest silniejsza, ma przewagę nad osobą doznającą przemocy,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny, m.in. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- powoduje cierpienie i ból u osób, których przemoc dotyka.

Przemoc ma różne aspekty i oblicza:

- jest procesem, gdyż nie pojawia się zniemacka i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się, rzadko jest jednorazowym epizodem,
- toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc (potocznie zwana sprawcą) dąży do uzyskania totalnej dominacji nad osobą doznającą przemocy (potocznie zwaną ofiarą),
- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą („nie mogę, to jest silniejsze ode mnie”, używane przez sprawców jest maską dla „nie chcę”),
- odpowiedzialność zawsze jest po stronie sprawcy niezależnie od tego, co zrobiła ofiara,
- przejawia się w różnych formach,
- niektóre przejawy grożenia przemocą są w istocie aktami przemocy.

Faza cyklu przemocy

Dla zrozumienia, dlaczego tak trudno osobom doznającym przemocy zmienić swoją sytuację ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc a osobą doświadczającą przemocy. Zdecydowana większość osób dotkniętych przemocą nie doświadczą przemocy w sposób ciągły. Przemoc ma bowiem cykliczny charakter. Obecność tych cykli lepiej wyjaśnia proces wiktylizacji osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- a) *faza narastania napięcia* (inaczej tworzenia i budowania napięcia) to pierwsza faza cyklu,
- b) *faza gwałtownej przemocy* (inaczej wybuchu, incydentów bicia) to druga faza; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem „ofiary” (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- c) *faza „miodowego miesiąca”* (inaczej uspokojenia i miłości) to trzecia faza, w czasie której sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi osoby lub po prostu zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia.

Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje osobę doświadczającą przemocy w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie się ona powtarzać dopóki nie będzie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

Skutki przemocy.

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie to nie tylko ukazanie jej przyczyn, definicji oraz form występowania, ale również wskazanie na jej główne skutki. Do najczęstszych skutków stosowania przemocy w rodzinie zaliczyć należy skutki o charakterze indywidualnym, społecznym oraz ekonomicznym.

Skutki indywidualne.

Osoby uwikłane w przemoc, a więc osoby doświadczające przemocy oraz osoby stosujące, ponoszą skutki o charakterze indywidualnym.

Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku ataku przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność.

W przypadku dzieci – dotkniętych przemocą – skutkiem może być: śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa, trwałe kalectwo. Skutkiem mogą być też: urazy fizyczne, zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, sięganie po środki uzależniające, uzależnienie, prostytuowanie się, konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Osoby stosujące przemoc mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez osoby doświadczające przemocy w akcie samoobrony lub samobójstwa, mogą doznać urazów trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

Skutki społeczne.

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają, aczkolwiek to oni najczęściej, poprzez doświadczanie wstydu i winy, niejednokrotnie zrywają kontakty społeczne i pogrążają się w stanie izolacji i osamotnienia.

Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wielu negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następane pokolenia.

Skutki ekonomiczne.

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie. Wśród tych instytucji wymienić można: policję, służbę zdrowia, pomoc społeczną, placówki oświatowe, zakłady karne, areszty śledcze, prokuratury, sądy, ministerstwo sprawiedliwości, zakład ubezpieczeń społecznych, pracodawcy.

Przemoc w rodzinie może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w tej rodzinie i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Osoby doświadczające przemocy coraz częściej obejmowane są kompleksową opieką, są coraz bardziej świadome swoich praw i możliwości zmiany sytuacji życiowej. Aby skutecznie zatrzymać i zapobiegać zjawisku przemocy domowej, należy objąć pomocą również osoby stosujące przemoc.

Z danych „**Niebieskiej Linii**” wynika, że sprawcami w 96% są mężczyźni. Pochodzą oni z rodzin, gdzie występowała agresja i przemoc, której zazwyczaj byli osobami doświadczającymi przemocy. Sprawcy pozostający w kręgu zachowań destrukcyjnych, (które często przechodzą z pokolenia na pokolenie) nie zdają sobie sprawy z konieczności sięgnięcia po pomoc. Dlatego niezbędne jest w perspektywie czasowej objęcie ich specjalistycznymi programami terapeutycznymi. Bardzo ważną kwestię stanowi również objęcie specjalistyczną pomocą krzywdzonych dzieci, które nie mają żadnego wpływu na to, co się z nimi dzieje. Dzieci przez lojalność wobec swoich najbliższych rzadko mówią o przemocy, która je dotyka, a z jej skutkami często nie są w stanie poradzić sobie przez całe życie. Doświadczanie przemocy wykształca poczucie winy, nieprawidłowy obraz samego siebie, zaniżoną samoocenę i bezradność. Uczy też nieprawidłowych wzorców zachowań, które zostają przyjęte za normę, stąd też w wielu rodzinach przemoc to zjawisko wielopokoleniowe. Rodzina, w której występuje przemoc nie zaspokaja podstawowych potrzeb psychicznych, a często i bytowych dziecka. Dzieci z takich rodzin, często wychowywane przez bezradne matki, zaczynają mieć problemy z prawidłowym funkcjonowaniem społecznym. Najczęściej podejmowane oddziaływania zewnętrzne pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie to:

- interwencja, schronienie, informacja, edukacja, specjalistyczne poradnictwo, wsparcie emocjonalne, psychoterapia, pomoc socjalna dająca sytuacyjne oparcie dla dalszych działań.

PRZEMOC W RODZINIE JEST PRZESTĘPSTWEM!

Przemoc, jako przestępstwo przeciwko osobom bliskim ścigana jest więc prawem, zapisanym w artykułach kodeksu karnego.

Art. 207 § 1 k.k. – Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 207 § 1a k.k. - Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art.191 § 1 k.k. – Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 197 § 1 k.k. - Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Art. 197 § 2 k.k. - Jeżeli sprawca, w sposób określony w § 1, doprowadza inną osobę do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 209 § 1 k.k. - Kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 209 § 1a k.k. - Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 naraża osobę uprawnioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 209 § 2 k.k. - Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 1a następuje na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego.

Art. 209 § 3 k.k. - Jeżeli pokrzywdzonemu przyznano odpowiednie świadczenia rodzinne albo świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 1a odbywa się z urzędu.

Wg. Badań PARPA, co trzeci Polak przyznaje, że przynajmniej raz doświadczył którejkolwiek z form przemocy, 30% badanych doświadczyło przemocy więcej niż raz, natomiast 11%, czyli co dziewiąty Polak doświadczył jej wielokrotnie.

Diagnoza zjawiska przemocy w mieście Kościerzyna

Wypełnione niebieskie karty	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.
Komenda Powiatowa Policji w Kościerzynie	30	20	43	48	36
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościerzynie	25	23	31	9	23
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	6	4	5	2	5
Ochrona Zdrowia	8	5	6	3	1
Oświaty	3	1	3	2	3
Razem	72	53	88	64	68

We wrześniu 2011 roku zostało wydane Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Zgodnie z ustawą o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie oraz wydanym Rozporządzeniu przedstawiciele pięciu kategorii podmiotów (pomocy społecznej, GKRPA, Policji, oświaty i ochrony zdrowia) są zobowiązani do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty w rodzinie.

Miasto Kościerzyna systematycznie zleca badania opinii publicznej dotyczące zjawiska agresji wśród mieszkańców Kościerzyny. Z badań powstają raporty, których wyniki uwzględniane są w niniejszym programie.

W październiku 2014r. został sporządzony Raport badania opinii publicznej dotyczący społecznych zjawisk oraz zachowań patologicznych wśród mieszkańców Kościerzyny. Raport ten został wykonany przez Studio Reklamy i Promocji Pomorskiej Pracowni Badań Społecznych w Gdańsku. Badanie w 2014r. zostało przeprowadzone na grupie 219 uczniów gimnazjów, 190 uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 429 respondentów dorosłych i jest to grupa liczebnie zbliżona do respondentów z 2011r.

Uzyskane wyniki pokazują, że zjawiska społecznie szkodliwe: alkohol, przemoc, agresja i inne są zauważalne wśród badanej populacji. Nie jest to jednak zjawisko masowe, choć z całą pewnością należy je stale obserwować i przeciwdziałać.

Na pytanie czy spotkałeś się z jakąkolwiek przemocą lub agresją względem siebie w domu rodzinnym tak odpowiedziało **17,7 %** respondentów.

Ważnym aspektem uchwyconym była przemoc względem dzieci i jest to przedział **14-17 %**. Jako najczęstsze formy przemocy respondenci podali wyzwiska, zaczepki słowne, krzyki, zaniedbanie, poszturchiwanie, bicie, szarpanie, odtrącenie, klapsy oraz przemoc o charakterze ekonomicznym. Najczęściej osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie były kobiety oraz dzieci. Przemoc stosowali głównie mężowie, ale również rodzice, rodzeństwo, wujkowie, ciocie, ktoś z rodziny. Według respondentów przyczyną zachowań związanych z przemocą był w dużej mierze alkohol (nietrzeźwość napastnika) oraz nieporozumienia i konflikty rodzinne.

W wynikach badań z 2014r. pojawiła się nowa kategoria zagrożenia zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży a mianowicie przemoc w Internecie. Wśród ogółu badanych aż **17 %** obawia się cyberprzemocy. Najbardziej przemocy w Internecie obawiają się gimnazjaliści – **34 %**, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych **22 %** a także dorośli – **8 %**. Wśród młodzieży szkolnej jest to dominująca obawa z pośród innych wymienionych takich jak: przyszłość, agresja, uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz uwidoczniony został rodzaj uzależnienia - uzależnienie od Internetu. **25 %** ogółu badanych zauważa wśród najbliższych ze swoich rodzin osoby uzależnione od Internetu. Problem ten dotyka w dużej mierze osoby młode – uczniów zarówno szkół gimnazjalnych jak i ponadgimnazjalnych.

W badaniach zauważono, iż nadal niewielki odsetek respondentów, których dotyka problem przemocy, informuje o tym odpowiednie instytucje.

Na pytanie czy wie pan/pani do jakich instytucji bądź organizacji może się pan/pani zwrócić w przypadku trudnych, kryzysowych sytuacji rodzinnych, życiowych, **57 %** respondentów odpowiedziało: tak, wiem. Wśród wymienionych instytucji pojawiła się policja **57 %**, MOPS **50 %**, Straż Miejska **20 %**, PCPR **13 %**, inne **6 %**.

Kolejny Raport badania opinii publicznej dotyczący społecznych zjawisk oraz zachowań patologicznych wśród mieszkańców Kościerzyny został wydany w **grudniu 2018r.** Raport ten po raz kolejny został wykonany przez Studio Reklamy i Promocji Pomorskiej Pracowni Badań Społecznych w Gdańsku czyli tę samą pracownię, która przeprowadziła badania wcześniejsze.

Wyniki badań wskazują, iż zjawisko przemocy o różnym typie (domowej, internetowej, w miejscach publicznych) doświadcza około **18%-20%** ogółu mieszkańców.

Ważnym aspektem uchwyconym w badaniu jest przemoc wobec dzieci i młodzieży. Przemocy doświadcza około **15%-18%** badanej młodzieży. Jest to wynik nieznacznie wyższy niż w poprzednich badaniach.

Badanie wskazało również duży problem z cyberprzemocą i jest to wzrost w stosunku do poprzednich badań. Na ten problem uwagę zwracają osoby młode ale również dorośli. Tu, głównym motywem jest anonimowość sprawców.

Zdecydowanie częściej na zjawisko przemocy wskazują kobiety, które również podkreślają, że często temu zjawisku towarzyszy alkohol czyli sprawca tych zachowań znajduje się pod działaniem alkoholu.

Ostatni Raport badania opinii publicznej dotyczący społecznych zjawisk wśród młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Kościerzyny został wydany w **listopadzie 2022r.** Raport ten po raz kolejny został wykonany przez Studio Reklamy i Promocji Pomorskiej Pracowni Badań Społecznych w Gdańsku czyli tę samą pracownię, która przeprowadziła badania wcześniejsze.

Badanie zostało przeprowadzone na grupie uczniów szkół podstawowych, szkół średnich i młodzieży starszej – studiującej oraz 430 respondentów dorosłych.

Uzyskane wyniki pokazują, że zjawiska społecznie szkodliwe: alkohol, przemoc, agresja, cyberprzemoc, uzależnienie od internetu i inne są zauważalne wśród badanej populacji.

Badania wskazują, iż zjawisko przemocy o różnym typie (domowej, internetowej, w miejscach publicznych) podobnie jak w poprzednich latach dotyka **60%** ogółu badanych.

Zdecydowanie częściej na zjawisko przemocy i agresji wskazują kobiety **72%**. Należy również podkreślić, iż zjawisko przemocy w dużym stopniu związane jest z alkoholem, najczęściej wskazywanymi osobami jako sprawcami przemocy są osoby będące pod wpływem alkoholu - **67%** ogółu badanych

Najczęściej jako formy stosowanej przemocy wskazywano wyzwiska, zaczepki słowne czy krzyk (**30%**), rzadziej agresję fizyczną bicie, klapsy, szarpanie (**13%**). Zatem dominującym zjawiskiem wśród mieszkańców jest przemoc psychiczna.

Zjawiskiem bardzo niepokojącym jest cyberprzemoc. W porównaniu z poprzednimi badaniami występuje w zdecydowanie większej ilości (**68%**). Na cyberprzemoc wskazują przede wszystkim osoby młode. Lecz również dorośli. Tu, głównym motywem jest anonimowość sprawcy.

Raport po raz kolejny wykazał, że nadal w kościerskim społeczeństwie obecna jest przemoc wobec dzieci i młodzieży. Aż **34%** badanych uczniów szkół podstawowych oraz **30%** badanych uczniów ze szkół średnich i starszej młodzieży potwierdziło, że spotkała się z jakąkolwiek przemocą i agresją względem siebie w domu rodzinnym. Osoby które doświadczyły takich zachowań najczęściej wskazywały zaczepki słowne i wyzwiska – **82%**, krzyk – **40%**, poszturchiwania – **30%**, przemoc psychiczna – **25%**. Osobami które najczęściej stosowały przemoc względem dzieci byli rodzice – **28%**, inna osoba w rodzinie – **19%**.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli pomocy społecznej, GKRPA, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A”. Procedurę tę wszczyna się w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na terenie Kościerzyny funkcjonują następujące podmioty udzielające pomocy w sytuacjach występowania przemocy w rodzinie.

1. Burmistrz Miasta Kościerzyna;
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Punkt Interwencji Kryzysowej;
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
4. Komenda Powiatowa Policji;
5. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. Zakłady Opieki Zdrowotnej, Szpital Specjalistyczny;
7. Poradnia Uzależnień;
8. Wszystkie placówki oświatowe i edukacyjne działające na terenie miasta;
9. Sąd Rejonowy – kuratorzy zawodowi rodzinni oraz kuratorzy dla dorosłych;
10. Pełnomocnik Burmistrza Miasta Kościerzyna ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
11. Zespół Interdyscyplinarny;
12. Prokuratura Rejonowa;
13. Straż Miejska;

14. Inne instytucje, placówki, osoby fizyczne i organizacje pozarządowe zainteresowane realizacją Programu.

Założenia do Programu.

Cel programu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie. Niezbędne jest upowszechnianie wiedzy na ten temat wśród społeczeństwa, wprowadzanie programów edukacyjnych, zagwarantowanie pomocy dla ofiar, a także prowadzenie szkoleń dla służb społecznych w ramach pogłębiania ich profesjonalizmu.

Przeciwdziałanie przemocy wymaga współpracy służb i instytucji – każda osoba, każda instytucja zajmująca się przeciwdziałaniem przemocy potrzebuje wsparcia i współpracy z innymi służbami.

1. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy,
- b) za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy,
- c) nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka,
- d) nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej,
- e) zrozumienie reakcji ofiary,
- f) podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy.

2. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zadania do realizacji przez samorządy lokalne określa również Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- a) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- c) opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- d) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- e) działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- f) tworzenie i funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym,
- b) zasoby ludzkie- specjaliści z różnych dziedzin,
- c) instrumenty pomocowe i sieć wsparcia,
- d) zespół interdyscyplinarny o znaczeniu strategicznym i zadaniowym,
- e) diagnoza zjawiska przemocy w środowisku lokalnym – skala problemu, mapa zasobów i potrzeb,
- f) niniejszy Program.

4. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy,
- c) rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc,
- d) integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie,
- e) rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy,
- f) podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Prawidłowe funkcjonowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.
2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz praca grup roboczych.
3. Uzupełnianie diagnozy zjawiska przemocy na obszarze miasta Kościerzyna.
4. Budowanie i poszerzanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
5. Podejmowanie działań w stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.
6. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Kształtowanie postaw społeczności lokalnej wobec przemocy w rodzinie poprzez:
  - a) działania edukacyjne;
  - b) działania profilaktyczne;
  - c) działania informacyjne.

ZADANIA PROGRAMU

Lp.	ZADANIA	OPIS ZADANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	Zespół składa się z grupy specjalistów reprezentujących instytucje powołane przez Burmistrza Miasta Kościerzyna zgodnie z uchwałą Rady Miasta Nr XXI/180/20 z dnia 29 stycznia 2020r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w mieście Kościerzyna.	Styczeń - Grudzień 2023 r.	Burmistrz Miasta Kościerzyna; Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego; MOPS.

2.	<p>Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny integrowania i koordynowania działań podmiotów wchodzących w jego skład oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Tworzenie przez Zespół grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku – z wykorzystaniem badań przeprowadzonych w 2014r., 2018r. oraz z 2022r.; •podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; •rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym; • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie; •opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach; •monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy; •prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. 	<p>Styczeń- Grudzień 2023 r.</p>	<p>Dyrektor MOPS; Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego; Dział ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie MOPS.</p>
3.	<p>Realizacja programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Umożliwianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie skorzystanie z porad prawnika, psychologa i specjalisty pracy z rodziną w MOPS w Kościerzynie; • zapewnienie tymczasowego miejsca schronienia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie; • współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki, ośrodki interwencji kryzysowej oraz specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie; • praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy. 	<p>Styczeń- Grudzień 2023 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny; • Grupy robocze; • PIK; • Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie; • MOPS (Dział ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie) w Kościerzynie; • Poradnie Uzależnień.
4.	<p>Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych • Stała współpraca i wymiana informacji pomiędzy przedstawicielami instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w związku z przemocą w rodzinie. • Udział osób zajmujących się podejmowaniem działań w związku z przemocą w rodzinie w szkoleniach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury Niebieskie Karty. • Realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w formie grupy wsparcia z elementami 	<p>Styczeń- Grudzień 2023 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pełnomocnik Burmistrza miasta Kościerzyna ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii; • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego; • MOPS w Kościerzynie.

		superwizji.		
5.	Profilaktyka i edukacja społeczna. Zwiększenie świadomości mieszkańców poprzez podnoszenie poziomu wiedzy na temat przemocy w rodzinie za pomocą działań informacyjno-edukacyjne.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności. • Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych (19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży oraz „Bała wstążka”). • Zintensyfikowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z kościerskich szkół; • Dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. • Umieszczanie informacji na stronach internetowych UM w Kościerzynie i MOPS w Kościerzynie. • Realizacja projektów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Propagowanie właściwych postaw i wzorców rodzinnych, tworzenie warunków sprzyjających tym postawom i zachowaniom prorodzinnym. 	Styczeń – Grudzień 2023 r.	<ul style="list-style-type: none"> • Przewodniczący Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kościerzynie; • Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego; • MOPS – Dział ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; • Urząd Miasta; • Szkoły.

Spodziewane efekty realizacji programu

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zmniejszanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
6. Uwrażliwienie profesjonalistów na podejmowanie konkretnych działań pomocowych w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie lub zagrożonych przemocą.
7. Zmniejszenie liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
8. Stworzenie standardów „dobrych praktyk” we wsparciu rodzin, w których występuje przemoc.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminy szczegółowe zadania własne w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Art 4¹ tejże ustawy stanowi o konieczności corocznego uchwalania przez radę gminy programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Również ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii mówi o zadaniach własnych gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, a art. 10 tejże ustawy zawiera zapis o obowiązku uchwalania przez radę gminy programu przeciwdziałania narkomanii. Ponieważ problem alkoholizmu i narkomanii istnieje w związku korelacyjnym, szczególnie wśród młodzieży, a działania gminy w obu tych sferach przebiegają na podobnych płaszczyznach, sensowne i celowe jest podjęcie uchwały o przyjęciu jednego wspólnego programu. Podobnie znowelizowana ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zawiera zapis zobowiązujący gminy do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ponieważ zadania udzielania rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie wynikają również z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a ponadto ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odwołuje się też do wyżej powołanej ustawy jako tej, na której zasadach jednostki samorządu terytorialnego realizować mogą zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, celowe i sensowne wydaje się włączenie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Kościerzyna jako jego elementu, zawierającego działania wynikające z dyspozycji art. 4¹ ust. 1 pkt. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.